

СТАРТАП – ТРЕНД СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ОСВІТИ

Активний інтерес держави та інвесторів сьогодні прикутий до стартапів, що є трендом сучасної економіки, сприяють її розвитку, започаткуванню соціальних проєктів. Стартапи стають предметом вивчення науковців, зокрема досліджуються питання: про сутність, характерні риси, різновиди, життєвий цикл, принципи й фактори успішності, джерела фінансування, проблеми реалізації та помилки у розвитку тощо. Проводяться численні тренінги та майстер класи успішних підприємців, яким вдалося втілити у життя свої проєкти. Зокрема венчурний фонд Y Combinator, що працює в форматі бізнес-інкубатора для невеликих компаній у сфері інформаційних технологій, заснував Startup School - безкоштовну онлайн-програму і глобальне співтовариство засновників стартапів.

Термін «стартап» (англ. startup – розпочинати, запускати) вперше з'явився в 1939 році. Так студенти Стенфордського університету Девід Паккард та Уільям Хьюлетт назвали власний невеликий проєкт, що згодом перетворився на успішну компанію Hewlett-Packard.

Автори успішних стартапів наголошують на різних аспектах цього явища. Наприклад, стартап – це молода компанія, що складається з команди однодумців та володіє потенціалом стрімкого зростання, займається виробництвом нового продукту або послуги в умовах високої невизначеності, такої думки дотримується Ерік Рейс автор книги «Бізнес з нуля» [5;10]. Американський підприємець, автор популярних книг присвячених реалізації успішних стартапів та методики розвитку клієнтів Стів Бланк визначає стартап як тимчасову структуру, що займається пошуком масштабованої, відтворювальної рентабельної бізнес-моделі. Програміст, есеїст, підприємець Пол Грем наголошує, що стартап – це компанія, створена для швидкого зростання. Ніл Блюменталь, співзасновник та генеральний директор Warby Parker, дає наступне визначення стартапу – це компанія, яка працює над вирішенням проблеми там, де рішення не очевидне, а успіх не гарантований; це завжди невизначене майбутнє, і інвестиції в нього - справа ризиківана. [10] Адора Чунг, директор Homejoy – одного з найбільших сервісів з прибирання квартир, вказує, що стартап – це не просто бізнес, а стан душі.

Стартап характеризують як групу бунтівників, порушників правил, нестандартних мислителів, яких ви можете знайти, переконати, надихнути на те, щоб здійснити революційні зміни в світі. [10] Стартап можна визначити і як новий фінансовий проєкт, мета якого – швидко окупити вкладені інвестиції та

отримати прибуток, це тимчасова форма організації на відміну від бізнесу чи компанії, ознакою якої є фокус на нових бізнес-моделях та швидкому зростанні. [9]

Стартапи поділяють на традиційні та високотехнологічні. Також розрізняють стартапи образу життя, стартапи малого та середнього бізнесу, масштабовані, ті, що купуються, великі, соціальні. [3]

Життєвий цикл стартапу включає кілька етапів: pre-stage (етап пошуку креативної ідеї, розробки способів її втілення, написання бізнес плану, аналізу ринку, пошуку інвесторів та створення прототипу продукту), startup-stage (етап запуску продукту на ринок), growth-stage (етап, коли проєкт починає приносити прибуток), expansion-stage (етап досягнення цілей, реалізації проєкту, вихід на нові ринки), exit-stage (етап переходу на рівень стабільної визнаної компанії) [6].

Показником успішності стартапу є готовність інвесторів вкладати кошти в проєкт. Фінансування стартапів відбувається за рахунок бутстрепінгу, FFF-інвесторів, бізнес-ангелів, краудфандінгу, венчурних інвесторів, IPO. За статистикою 90% стартапів невдалі, з тих стартапів, що отримали перемогу, лише 40% приносять прибуток. [9]

Прикладом успішних світових стартапів є Google, Facebook, Uber, Apple Computer, YouTube, Microsoft, Skype, Wikipedia.

Засновники успішних стартапів прагнуть поділитися досвідом свого успіху та дають рекомендації як розпочати свою справу. Так американський фінансист Білл Гросс, засновник компанії Idealab, проаналізувавши більше двохсот компаній, виділяє фактори успіху стартапів, серед яких називає: унікальність ідеї, вибір часу для запуску стартапу, склад команди, фінансування, бізнес-модель. Сем Альтман, президент стартап-інкубатора Y Combinator, одна з найвпливовіших осіб світового технологічного бізнесу, що отримав прізвисько «Йода стартапів» за лаконічність, інтуїтивне розуміння складних систем, зазначає, що для успішного стартапу, виключне значення має культура відданості справі співзасновників стартапу. С. Альтман наголошує, що майбутнє за стартапами, в основі діяльності яких мають бути такі компоненти: ідея, продукт, команда, реалізація.

Отже, для реалізації стартапу важливе значення має інноваційна, неординарна ідея проєкту, наявність перспективної незайнятої ніші, вдалий таймінг, привабливість та затребуваність проєкту, відомість серед цільової аудиторії, конкурентоспроможність,

узгоджена командна робота однодумців, а також розумна маркетингова політика, інформаційна підтримка та фінансування.

В Україні та світі започатковуються стартап-школи, що представляють собою неформальну бізнес-освіту, мета якої допомогти отримати знання, практичні інструменти, контакти та інші ресурси для швидкого запуску і розвитку стартапу або бізнес-ідеї. Наприклад: Стартап школа "Sikorsky Challenge", стартап школи Львівської політехніки, Національного університету біоресурсів і природокористування України, Інституту новітніх технологій та лідерства Національного авіаційного університету та інші. Школи позиціонують як середовище, в якому креативна молодь отримує ідеальні умови для втілення своїх ідей. Оскільки саме для молоді характерним є бажання виявити себе, самореалізуватися, вирішувати нестандартні завдання. До того ж більшість стартаперів молоді люди.

Навчаючись в стартап-школах молодь набуває теоретичних знань та практичних навичок у сфері створення інноваційних технологічних стартапів, зокрема має змогу пройти шлях від формування ідеї до комерціалізації інноваційного проекту. Навчання дозволяє отримати досвід організаційної, управлінської, командної, аналітичної діяльності, удосконалити бізнес компетенції, комунікативні вміння, лідерські якості, навички тайм-менеджменту, науково-дослідницької, маркетингової діяльності, навички втілення своїх ідей у життя, вміння їх презентувати тощо.

Заклади вищої освіти активно обговорюють ідею впровадження стартапу в якості випускової кваліфікаційної роботи.

Зрозуміло, що втілення стартапів на рівні закладів вищої освіти стикається з рядом проблем. Зокрема, проблемою є фінансування інноваційних ідей та проектів, інформування науковців про проблеми бізнес спільноти тощо.

Поширення набули освітні стартапи, конкурси стартапів серед молодих науковців. Сфера Education Technology швидко розвивається та є однією з найбільш перспективних. Так світові інвестиції, спрямовані в цю сферу складають 1 млрд. доларів, 80% світових інвестицій припадають на долю США, друге місце посідає Китай [1].

Таким чином створення стартапів активізує пошукову діяльність студентів, спонукає їх до саморозвитку, робить успішними.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Education Technology: 20 востребованных образовательных стартапов // www.viafuture.ru
2. Билл Гросс: одна из главных причин успеха стартапов // www.ideanomics.ru
3. Бурдуковский В.Н., Чудесова Г.П. Стартап как объект исследования: понятие, сущность, виды и отличительные особенности // Вопросы студенческой науки. - Выпуск № 10 (38), Октябрь 2019. – С. 306-309.
4. Грэм Пол: 13 главных принципов в жизни стартапа // www.ideanomics.ru
5. Краснова М.В. Социометрические показатели в оценке стартапов // Методология и методика социологических исследований. Мир экономики и управления. – 2018. - Том 18, № 2. – С.132-152.
6. Мухамедиева С.А., Трусоев А.Н., Трусоева Н.М. Стартапы и высшая школа: проблемы и перспективы // Профессиональное образование в России и за рубежом. - 2019. - № 4 (36). – С. 140-143.
7. Сем Альтман и Дастина Московиц: Как и зачем создавать стартап? // www.habr.com
8. Сем Альтман: Как сформировать команду и культуру стартапа? // www.habr.com
9. Что такое стартап: как создать свою компанию и где найти первые инвестиции // www.unisender.com
10. Что такое стартап // www.vc.ru